

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Доброва Я.Р., Збириновська Ю.С.

студенти;

Науковий керівник: Черба В.М.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
Університет митної справи та фінансів*

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

Світова валютна система має велике значення в світогосподарських зв'язках. Світова валютна система сьогодні – це сукупність кредитно-грошових відносин, що склалися на основі інтернаціоналізації господарського життя, міжнародного поділу праці та світового ринку.

Сучасна світова валютна система, в порівнянні з минулими валютними системами, є досить гнучкою і адаптується під умови сучасної світової економіки і політики основних країн світу. Протиріччя в інтересах окремих країн, неузгодженість валютних політик, конкурентні девальвації валют сприяють нарощуванню фінансових дисбалансів в глобальному масштабі і негативно позначаються на стабільності міжнародних валютних відносин [4].

З цими обставинами пов'язана актуальність і практична значущість вивчення світової валютної системи.

Створення міжнародних валютних систем має свою історію. Її початком слід уважати утворення валютних блоків, що стало певною реакцією країн на крах золотомонетного стандарту. Утворення валютних блоків відбулось на початку 30-х рр. ХХ ст. і мало певні особливості. Вони полягали в тому, що блоки зазвичай не набували форми утворень, які б закріплювались конкретними угодами. Найчастіше це були певні угруповання країн, які формувались на базі співвідношення сил між ними. Як правило, країни блоку домовлялись між собою про проведення певної узгодженої політики у сфері валютних відносин. У цих блоках домінувала та чи інша країна, яка спиралася на своє економічне і політичне становище серед інших країн [6].

В сучасному світовому економічному просторі основними валютами, що виконують роль резервних, виступають: долар США; євро; японська єна; англійський фунт стерлінгів. Зазначені валюти не лише використовуються для обслуговування зовнішньоторговельних операцій, забезпечення міжнародного руху капіталу, вираження цін у зовнішньоторгових угодах, а й слугують основою для вираження обмінних курсів більшості валют інших країн [2]. Водночас, резервна валюта не завжди виконує всі ці функції. Фунт стерлінгів, незважаючи на зменшення ролі Великої Британії на світових ринках, зберігає

за собою роль резервної валюти з огляду на розвинуту в усьому світі банківську мережу цієї країни.

Кожен з періодів існування валютної системи мав свої особливості, що відповідають вимогам тієї чи іншої епохи, проте можна відзначити і загальну тенденцію розвитку: поступова демонетизація золота і зміцнення американського долара як основної резервної валюти, що сприяло закріпленню США на світовій економічній арені. Разом з тим, не можна не відзначити, що, у зв'язку з демонетизацією, на сучасному етапі гроші втратили свою властивість засобу накопичення і збереження багатства, оскільки паперові банкноти є нічим іншим, як борговими розписками держави, і тримаються на довірі до уряду тієї чи іншої країни. Відповідно, при появі проблем в економіці держави, його валюта швидко знецінюється, гроші втрачають свою купівельну спроможність. Незабезпеченість світових валют є однією з головних проблем світової системи на сучасному етапі [3].

Якщо розглядати варіанти реформування світової валютної системи, то практично всі вони в тих чи інших варіаціях припускають використання нових міжнародних ліквідних коштів в якості світових грошей і відхід від вільного плавання валют.

В основі одного з варіантів фундаментальної перебудови світової валютної системи повинні бути дві основи:

- 1) універсальний Світовий Центральний банк;
- 2) міжнародна валютна одиниця, що базується на реальних цінностях і прийнятна для міжнародних платежів [1].

Універсальний Світовий Центральний банк повинен емітувати світові гроші, а також видавати позики центральним банкам країн, доповнюючи їх резерви. У свою чергу центральні банки країн повинні зберігати в універсальному Світовому Центальному банку певну частку своїх пасивів.

Інший варіант реформування передбачає створення триполюсною (полівалютною) валютної системи – т.Е. Відтворення золотовалютного стандарту, що спирається на три ключові валюти – американський долар, японська ена і євро. У цій системі перевага повинна бути віддана фіксованим, але періодично регульованим валютним курсам, оскільки в такому режимі потребує міжнародна торгівля. Згідно з цим проектом, золото має відігравати роль загального еквівалента на основі його ринкової ціни.

Питання розробки концепції реформування світової валютної системи з метою усунення назрілих проблем стоїть вкрай гостро. Історія показує, що реформування є досить складний і тривалий процес, заснований на наступності досвіду і врахування інтересів усіх країн. Однак, сучасні умови розвитку глобальної економіки є суперечливими і невизначеними. Зростаюча конкуренція і відстоювання найбільшими країнами своїх економічних інтересів значно ускладнюють процес прийняття взаємовигідних рішень і досягнення компромісу. Разом з тим, на даний момент глобалізація досягла величезних масштабів, всі країни пов'язані між собою, і, так чи інакше, впливають на економіку один одного. Тому необхідність організації ефективної валютної системи і збалансованого економічного простору є спільним пріоритетом для світової спільноти. Для пошуку конструктивного

рішення з реформування світової валютної системи необхідні взаємні поступки і максимально ефективні валютні відносини [5].

На сьогоднішній день існує декілька підходів до реформування світової валютної системи, з урахуванням її особливостей і недоліків. До основних напрямів реформування можна віднести створення так званої «наднаціональної» світової резервної валюти, заснованої на національних валютах провідних країн світу, регламентування політики валютних курсів з метою недопущення зловживань, посилення ролі МВФ у регулюванні валютних відносин, визначення ролі золота.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. Прогноз розвитку світової валютної системи до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/drn/097.htm

2. Кержковська Д. Проблеми і перспективи розвитку світової валютної системи в умовах глобальної економічної кризи / Д.Р. Кержковська // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 237-244.

3. Кравчук Н.Я. Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору / Н. Кравчук. – К.: Знання, 2012. – 782 с.

4. Мироненко Г. Чинники трансформації і перспективи збереження чинної світової валютно-фінансової системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1746>

5. Черняк О. Проблеми і перспективи розвитку світової валютної системи в умовах глобальної економічної кризи / О. Черняк // Науковий вісник ЧДІЕУ. – № 1(5). – 2010. – С. 34-36.

6. Шаповалова С.М. Спеціальні права запозичення як інструмент глобалізації економіки / С.М. Шаповалова, Г.М. Карамішева // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 9(111). – С. 17–23.